

Läsnyckel

Nyckelns hemlighet

av Ewa Christina Johansson

illustrationer av Åsa Carlsson

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning än tidigare. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Använd (valda delar) av Läsnyckeln som ingång till individuell läsning eller högläsning eller som underlag för boksamtal. Det finns också förslag på hur man kan arbeta vidare efter läsningen – du och din klass har säkert många fler idéer!

Boken

Nyckelns hemlighet är femte boken om Ella. De tidigare delarna heter *Tavlans hemlighet*, *Kortets hemlighet*, *Spegelns hemlighet* och *Korpens hemlighet*. Man kan läsa varje titel fristående.

Före läsningen

Titta på bokens omslag – där finns en svart nyckel, syrener, förgätmigej (de ljusblå blommorna), gröna ögon och en kvinna och en man med otydliga konturer. På pärmens insida sitter en kvinna från förr vid en dörr. Alla de här sakerna måste vara viktiga i boken, eller hur? Håll utkik efter dem!

Skickliga författare väver ett mönster av detaljer och antydningar = ledtrådar. Anteckna boksidornas nummer om du kommer på någon ledtråd till nyckelns hemlighet, så kommer du att upptäcka hur fiffigt Ewa Christina Johansson bygger upp sin berättelse. Precis som Ella som är huvudperson i boken, får vi veta lite i taget vad nyckeln har för hemlighet och det blir allt mer spännande för varje kapitel.

Ella har ju löst mysterier förr, i *Tavlans hemlighet*, *Kortets hemlighet*, *Spegelns hemlighet* och *Korpens hemlighet*. Hennes nyfikenhet har gjort henne bra på det, men kanske hinner du före den här gången? Vad döljer nyckeln för hemlighet? Vem låste den in och varför?

Kapitel-rubrikerna, som räknas upp någon sida innan själva berättelsen börjar, kan vara till hjälp för att få en bild av vad som kommer att hända.

Efter läsningen

Hur gick det, löste du mysteriet före Ella? Kom du på vad som hade hänt och varför nyckeln var så ivrig att berätta sin historia?

Hade du vågat trotsa och skälla på spöken som Ella? Hade du hållit fast vid nyckeln som hon gör eller vågat sätta nyckeln i dörren som var tänkt att hålla pesten borta?

Ella får kämpa mot vinden, hon ser syner och hör röster som egentligen inte kan finnas. Har du själv varit med om en situation som känns övernaturlig? Vad hände? Hur upplevde du det?

Har du hittat eller haft ett föremål som känns lite mystiskt laddat? Vad är det och hur har du fått det?

Det kvinnan på museet vet om fogden baseras på en sägen. Vad är det för slags historia? Ta reda på det.

Förgätmigejerna på framsidan är laddade med symbolik. Varför är de viktiga för berättelsen?

Röda rosor är andra blommor med mycket laddning. Vad står de för?

När pesten hotar borgen ställs fogden inför ett dilemma. Hade du fattat samma beslut som fogden? Varför/varför inte? Om du varit Belle, hade du kunnat förlåta honom då?

Vad var mest spännande/den otäckaste scenen i *Nyckelns hemlighet*?

Arbeta vidare

Skriv en berättelse om Ella

Föreställ dig att Ella behöll nyckeln och aldrig satte den i dörren. Vad hände? Sinade kraften eller fortsatte den att stråla ut från nyckeln? Skriv en berättelse om Ella och nyckeln som tar en annan vändning.

Nyckelsymboler

Nycklar används ofta som symboler eller i uttryck med symbolisk betydelse. Läs de här: *Din nyckel öppnade mitt hjärta. Nyckeln till friheten ligger i mina händer. Nyckeln till framgång.*

Vad står nycklarna för här? Skriv in uttrycken i korta dialoger, där betydelsen framgår av sammanhanget. Spela upp era mini-dialoger.

Ett annat exempel på hur nycklar används symboliskt har du framför dig just nu. Hegas arbetsmaterial kallas för Läsnycklar. Varför tror du att Hegas har valt att kalla det just så? Tycker du att det är ett passande namn? Varför/varför inte?

Tiden

Vi delar in tiden i sekunder, minuter och timmar. Har en timme gått, kommer den aldrig igen. Det här sättet att uppfatta tiden på kallas linjärt, men hur är det med tiden i *Nyckelns hemlighet*? Hur fungerar den?

Har du läst andra böcker där tiden ter sig på ett annorlunda sätt? På vilket sätt då? Skiljer det sig från tiden i *Nyckelns hemlighet*?

Gotik

Nyckelns hemlighet är en berättelse med många övernaturliga inslag, men den är ändå ingen fantasy. Ella lämnar aldrig verkligheten, det kallas att boken är realistisk. I litteraturvetenskapliga termer kan alltså en spökhistoria som den här vara realistisk, men med mystiska, gotiska inslag. Ewa Christina Johansson gillar att skriva s.k. gotiska böcker. Hennes böcker handlar ofta om ett mysterium från förr, om okända släktingar, arv, testamenten och olösta brott. Typiskt för den gotiska berättelsen är att det finns t.ex. speglar, tavlor – gärna porträtt – och gamla brev, dagböcker eller kartor. I *Nyckelns hemlighet* är nyckeln en typisk gotisk detalj. Om du har läst/sett Harry Potter så känner du igen mycket av det här. Författaren till Harry Potter-böckerna (som visserligen är fantasy) använder också mycket av det gotiska i sina berättelser. Kan du komma på några exempel?

En annan svensk författare till just gotiska berättelser som du kanske skulle gilla, om du tycker om böckerna om Ella, heter Maria Gripe. Bra böcker av henne är *Skuggan över stenbänken* och *Agnes Cecilia*. Gunilla Ambjörnssons böcker kan du också pröva. Börja med *Trädet och tiden* eller *Huset Silvercronas gåta*.

Forska om pesten

Ella har inte så bra koll på pesten. Jilly vet lite, men det finns massvis kvar att ta reda på. Forska om pesten. Hur slog den mot den ort du bor på? Vad gjorde man med de pestsmittade? Gjorde man som fogden på Vintrin? Varför kom smittan att kallas digerdöden? Nu när du vet mer, lutar du åt att förstå fogden bättre eller tycker du tvärt om att du förstår honom mindre, ju mer du vet?

Mycket läsnöje!